

ATlog Етичен кодекс

Когато се планират терапевтични дейности с деца с комуникативни нарушения, които включват изкуствен интелект (ИИ) и роботи, трябва да се спазват етичните правила и принципи на професионалната отговорност на здравните специалисти. При прилагането на етичните принципи в логопедията е важно да се вземе под внимание по какъв начин децата са засегнати от нарушеният в общуването. Съгласно Кодекса за етична практика на ESLA (European Speech and Language Therapy Association) [1], когато логопеди участват в по-малко известни или нови терапевтични техники или методи, е необходимо да следват конкретен протокол. Първо, преди прилагането на тези техники или методи, специалистите трябва да получат информирано съгласие от родителите/настойниците на детето. Процесът на съгласие трябва да включва подробно обяснение на потенциалните рискове и ползи от използването на новите техники или методи. Ако необходимите умения и компетенции за прилагане на тези техники не са включени в тяхното първоначално образование, логопедите трябва да преминат специфично допълнително обучение, за да се гарантира, че ще могат безопасно и ефективно да ги прилагат. От съществено значение е да се проведат консултации с други специалисти и да се установи с тях сътрудничество, ако е необходимо, за да се гарантира, че рисковете са сведени до минимум и няма да се няма да се навреди на благополучието на децата и подрастващите с комуникативни нарушения. Това може да наложи съвместна работа с лекари, психолози или други специалисти. В проектът „Иновативна методология за интегриране на асистирани технологии в логопедичната терапия при деца и подрастващи“ (ATlog) логопедите си сътрудничат с разработчици на ИИ, инженери и програмисти. Екипът по проекта проведе цялостен преглед на рисковите системи за ИИ, описани подробно в Първия европейски закон за ИИ [2]. Разгледани са етичните предизвикателства и правните аспекти по отношение на използването на изкуствен интелект (ИИ) в Социално Асистивните Роботи (САР) за логопедична терапия. Първият европейски закон за изкуствен интелект включва опасения относно безопасността, неприкосновеността на личния живот и социалното равенство, докато от правна гледна точка законът включва класифициране на системите за изкуствен интелект въз основа на нивата на риск, забранява определени приложения за изкуствен интелект, които рискуват правата на гражданите, като системи за биометрична категоризация и бази данни за разпознаване на лица, освен в специфични ситуации на правоприлагането. В съответствие с тези разпоредби, ние не прилагаме никакви технологии за разпознаване в нашите терапевтични практики. Законът за ИИ класифицира ИИ и третира неприемливия риск като забранен в случай на системи за социално оценяване и манипулативен ИИ, както и системи с ИИ с ограничен риск за разговорен ИИ – задължения за разработчиците и програмистите, които трябва да гарантират, че крайните потребители са наясно, че си взаимодействат с ИИ (чатботове). Относно системите с изкуствен интелект с висок риск, посочени в третия случай на употреба в приложение III „Образование и професионално обучение: системи с изкуствен интелект, определящи достъпа, допускането или назначаването в институции за образование и професионално обучение на всички нива. Оценяване на резултатите от обучението, включително тези, използвани за насочване на

Иновативна методология за интегриране на асистирани технологии в логопедичната
терапия при деца и подрастващи

Договор КП-06-Н67/1 от 12.12.2022 до 12.12.2025

учебния процес на ученика. Оценяване на подходящото ниво на образование за дадено лице. Мониторинг и откриване на забранено поведение на ученици по време на тестове”. Социално асистивните работи, които се прилагат в проекта не оценяват личните данни и не записват резултатите от обучението анонимно. По време на интервенциите с деца и подрастващи с комуникативни нарушения не сме прилагали социално оценяване (забранена система за изкуствен интелект), т.е. оценяване или класифициране на лица или групи въз основа на социално поведение или лични черти, причинявайки вредно или неблагоприятно отношение към тези хора. Не са събирани данни за емоции на работното място или в образователни институции (също забранени системи с изкуствен интелект), въпреки че е разрешено по медицински причини или за безопасност.

Като цяло, ако CAP са програмирани да използват разговорен ИИ или емоционална оценка, това се счита за ниско ниво на риск. Въпреки това, ние проектираме Етичния Кодекс, в който се аргументираме, че CAP, оборудвани с ИИ, винаги са посредници (или модератори) в конфигурацията: *специалист-CAP-дете*, където специалистът има пълен контрол върху сесията и има правото да спре логопедичната сесия по всяко време. Като резултат от проекта беше създаден Етичен Кодекс, който трябва да се следва от разработчиците, които интегрират разговорен ИИ в работи за деца (Кодекс I), както и Кодекс за логопеди, участващи в терапия, допълнена с разговорен ИИ, прилаган при интервенции за деца с комуникативни нарушения (Кодекс II).

[1] European Speech and Language Therapy Association. Кодекс за етична практика. (2021). Retrieved May, 2024 from <https://eslaeurope.eu/wp-content/uploads/2021/10/ESLA-Code-of-Ethical-Practice-1.pdf>

[2]] European AI Act. 2024. Retrieved May, 2024 from <https://artificialintelligenceact.eu/the-act/>

Кодекс I за разработчици на софтуерни продукти с елементи на ИИ

Като разработчик на изкуствен интелект е изключително важно да вземем предвид етични съображения, когато създаваме Разговорен ИИ за деца. Следният кодекс очертава тези съображения:

- **Поверителност:** Защитете поверителността и личните данни на децата, като използвате защитено съхранение на данни и събирате само необходимата информация.
- **Безопасност:** Уверете се, че съдържанието и взаимодействията са безопасни и подходящи за деца, и вземете мерки за предотвратяване на вреда.
- **Прозрачност:** Уверете се, че процесът на вземане на решения на ИИ системата е прозрачен и разбираем за децата и че те имат лесен достъп и разбират всички данни, събрани за тях.
- **Справедливост:** Уверете се, че ИИ системата не дискриминира никоя група или индивид и използвайте безпристрастни набори от данни и алгоритми.

- **Пристрастия:** Идентифицирайте и смекчете всички потенциални пристрастия, които може да съществуват в ИИ системата, и редовно преглеждайте и актуализирайте системата, за да гарантирате справедливост.
- **Овластяване:** Дайте възможност на децата да вземат информирани решения и им дайте контрол върху взаимодействието им с ИИ системата, като например им позволите да избират какви данни да се събират за тях.
- **Доверие:** Установете доверие между детето и ИИ системата чрез прозрачност, надеждност и последователност и гарантирайте, че системата е проектирана да действа в най-добрия интерес на детето.
- **Отговорност:** Уверете се, че дизайнерите, разработчиците и операторите на ИИ системата поемат отговорност за нейните действия и тяхното въздействие върху децата и редовно оценяват и подобряват етичните практики на системата.

Кодекс II за логопеди, участващи в терапия, допълнена с Разговорен ИИ, прилагана при интервенции за деца с комуникативни нарушения

Етичните принципи и специфичните опасения на логопедичната практика при използване на ИИ са както следва:

- **Поверителност:** Уважавайте автономията и достойнството на децата с комуникативни нарушения и защитавайте личните им данни и запазвайте поверителността.
- **Безопасност:** Получете информирано съгласие от родителите/настойниците на детето, за да гарантирате, че взаимодействието и съдържанието са безопасни и подходящи за деца и предприемете стъпки, за да избегнете извършването на нещо, което би им навредило.
- **Прозрачност:** Уверете се, че обясняването на резултатите от оценката и вземането на решения относно терапията и интервенцията с ИИ система е прозрачно и разбираемо за децата и техните родители/ настойници.
- **Справедливост:** Уверете се, че логопедите поддържат добра документация, която е точна, обективна и изчерпателна и предоставя обосновани и честни професионални становища и съвети за прилагането на системата ИИ в логопедични интервенции, като зачитат социалните, културни и морални норми на децата и техните семейства.
- **Предубеденост:** Работете в рамките на знанията и уменията на детето и ефективно управлявате терапевтичните задачи с ИИ системата и редовно ги преглеждайте и актуализирайте.
- **Упълномощаване:** Получете информирано съгласие от родителите/ настойниците на детето, позволете на децата да вземат информирани решения и им дайте възможност да контролират взаимодействията си и да общуват ефективно с ИИ система.